

„És szoktál saját meséket is írni?”

Nem, nem szoktam.

Legalábbis nagyon sokáig ezt feleltem a fenti, gyakran feltett kérdésre. Annak ellenére, hogy író és mesemondó is vagyok, a két műfaj olyan távol áll egymástól a számomra, hogy egyszer sem jutott eszembe leülni, és papírra vetni egy teljesen új történetet. Ráadásul tizenöt-húsz év mesemondói munkásság után, amelynek nagy részét népmesékkal, mítoszokkal és hagyományos történetekkel töltöttem, egyáltalán nem is vagyok biztos benne, hogy ki tudnék találni bármit, amit előttem még nem mondtak el, vagy nem mondtak el jobban. Szeretem a régi, generációk által gömbölyűre csiszolt, sokrétű és sokszínű hagyományos meséket, és az eddigi köteteimbe is ezeket gyűjtöttem össze. Kutattam, válogattam, fordítottam őket, és próbáltam úgy visszaadni mindet a saját szavaimmal, hogy az eredeti formájuk ne változzon. Tulajdonképpen pont ez a folyamat döbbsentett rá, hogy igenis vannak saját meséim. Csak nem „írtam” őket.

A történetek, amelyeket ebben a kötetben talátltok, kétféle módon születtek: újraálmodott népmesékből vagy népmesetöredékekből. Az előbbi esetben egyszerűen az történt, hogy hosszú éveken keresztül addig-addig meséltem, alakítottam egy történetet, míg egyszer csak fellapoztam az eredeti szöveget, és felismertem, hogy már semmi köze nincs az én verziómhoz. Minden mese alakul minden egyes mesemondás alkalmával, a közönség kérdései, reakciói alapján, és azáltal is, hogy maga a mesemondó egye jobban megismeri, egyre kényelmesebben beleéli magát. Legtöbbször megtartja az eredeti formáját, csak színezésében, hangulatában változik – máskor viszont teljesen új dolgok történnek benne, új szereplők bukkannak fel, új irányt vesz a végkifejlet. Ilyenkor már nem

nevezhetem a történetet, mondjuk, „skót népmesének”, mert egyetlen skót mesemondó sem ismerne rá. Helyette azt mondom, Zalka Csenge Virág meséje, egy skót mese nyomán. Vagy hogy egy skót mese ihlette. Főleg, ha más népek történeteivel dolgozik egy mesemondó, nagyon ügyelni kell rá, hogy mit hogyan képviselünk a közönség előtt.

A második esetben az szokott történni, hogy találkozom egy nyúl-farknyi történettel, hiedelemmel, népmesetöredékkal, egy-két mondatos utalással, amit kedvem támad teljes mesévé kerekíteni. Ilyenkor is a népmesék szerkezetéhez, motívumaihoz nyúlok vissza, és aztán az elkészült „vázat” addig színezem, próbálgatom, míg teljes történet lesz belőle. Ezekben az esetekben különösen nagy hálával tartozom minden egyes közönségnek, amely eltúrte, hogy az új meséimet rajtuk csiszolgassam, és beleszőjem a sok-sok vidám megjegyzést, kérdést, javaslatot, amivel megajándékoztak. Mesemondóként hiszek benne, hogy egy mese sem kerek egész, amíg legalább egy élő közönség meg nem hallgatta. Bámulatos, mennyi minden tud átalakulni, és én magam is hirtelen mennyi új ihletet kapok, amikor egy mesét másoknak mondok el.

Hát, ezért nem írok meséket. Inkább újraálmodom őket. Az angol nyelvű mesemondók a „crafting” szót használják a folyamatra, ami szó szerint barkácsolást, kézműves alkotást, fabrikálást jelent. Az ember apránként csiszolja, alakítja, finomítja a mesét, és ki-kipróbálja, hogy lássa, működik-e. A mesealkotás közösségi élmény, mesélő és hallgató egyaránt kell hozzá; ettől lesz a történet rugalmas és életteli.

Ebbe a könyvbe tizennyolc olyan mesét válogattam össze, amelyek a saját repertoárom részei. Észre fogjátok venni, hogy sok hasonló motívum bukkan fel bennük; leginkább azért, mert akkor szoktam új történeteket fabrikálni, amikor hiányát érzem valaminek, vagy egy-egy kedvenc téma különösen felvillanyoz. Néhány évvel ezelőtt például felfigyeltem rá, milyen ritka az erős, őszinte női barátság a népmesékben, és ezt a hiányt azóta igyekszem jó példákkal pótolni, ahol csak tudom. Mesealkotóként mindig különös figyelmet fordítok rá, milyen üzeneteket szövök a történeteimbe, és mi az, amit szívem szerint hozzáadnék

a mesék világához. Ezeket azonban, amikor előadok, jórészt megtartom magamnak. Hagyományos történetekkel dolgozó mesemondóként nem szeretem a mesék „tanulságát” a közönség szájába rágni; hiszek abban, hogy mindig mindenki azt hallja ki egy meséből, amire az adott pillanatban leginkább szüksége van. A jó mesék összetettek, árnyaltak, és rétegzettek, mint egy finom sütemény. Hogy megmaradjon a varázsusuk, és ne váljanak didaktikussá, sokszor inkább kivettem belőlük magyarázatokat, és szimbólumokkal helyettesítettem őket, ahogyan azt a népmesék is teszik. A könyvben az egyes szövegeket követő megjegyzésekben elárulok néhány kulisszatitkot az alkotói folyamatról. Ahol népmesén alapul a történet, ott a forrásokat is megadom azok számára, akik kíváncsiak lennének az eredetire.

Mivel ezek a történetek különböző időben, különböző célból születtek, sokat gondolkodtam rajta, hogyan rendezzem őket egy kötetbe. Végül úgy döntöttem, hogy nagyjából korosztály szerint sorakoztatom fel a meséket, kezdve azokkal, amelyeket kisebb gyerekeknek (5-6 éves kortól) szoktam mesélni, és haladva a hosszabb, bonyolultabb tündérmesék irányába. Az utolsó néhány történet reményeim szerint már a felnőtteket is elgondolkodtatja, amellet, hogy továbbra is mind tele van kalandokkal és varázslattal, amiket a gyerekek is élveznek.

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani annak a sok-sok embernek, aki részt vett az *Elfelejtett mesék* megszületésében, a régi, letűnt korok mesemondóitól és gyűjtőitől egészen azokig a barátokig, akik tevékenyen segédkeztek az alkotói folyamatban. Név szerinti köszönetet érdemel Szabó Enikő, Laura Packer, Danielle Bellone, Vasielia Vaxevani, Rachel Ann Harding, és különösen a férjem, Daryl Monceaux, akikkel újra és újra átrágtuk a félkész történeteket, és akik rengeteg ötlettel, tanáccsal, visszajelzéssel ajándékoztak meg. Szintén hálás vagyok a Világszép gyerekeknek, állandó és lelkes tesztközönségemnek, és a Mítoszok Csatája köré szerveződött mesemondó műhely minden tagjának. Végül, de nem utolsósorban pedig ez a kötet nem jöhetett volna létre, és feleennyire sem lenne jó, ha nem dolgozik velem Szlukovényi Katalin, a világ legjobb meseszerkesztője.

Be kell vallanom még valamit: ezek a mesék nincsenek készen. A jó mesemondó tudja, hogy a mesék saját életet élnek. Minden egyes előadással, minden egyes mesélővel apránként alakulnak, szépülnek. Így néztek ki, amikor leírtam őket, de biztos vagyok benne, hogy néhány év múlva már én is kissé máshogyan mesélem majd őket. Most ti jöttök: ha tetszenek a meséim, adjátok őket tovább! Talán egyszer, néhány nemzedék múlva, népmese lesz majd belőlük is.